

وەزارەتی پەرۆردە
بەڕێوەبەرایەتی گشتیی پرۆگرام و چاپەمەنیەکان

کارامەیی و بەها کۆمەڵایەتیەکان

پۆلی یەکمەمی بنەرەتی کتیبی قوتابی

ئامادەکردنی

د.نبیل فتحی حسین

جمال عمر عبدالله

عبدالله رشید حسن

کاوه عمر حمد

یوسف عثمان حمد

عمر علی شریف

وهزارهتی پهروهده بریاریدا به خویندنی ئەم پرۆگرامه له چه‌ند قوتابخانه‌یه‌کی بنه‌ره‌تی له هه‌ریمی کوردستان به‌شێوه‌ی ئەزموونی به‌گوێزه‌ی فه‌رمانی وه‌زاری ژماره (١٥٣٤٨) له‌ریکه‌وتی (٢٠١٩/٩/١٠) له‌سه‌ره‌تای ساڵی خویندنی ٢٠١٩ - ٢٠٢٠

گشت مافه‌کانی ئەم کتێبه‌ بۆ وه‌زاره‌تی پهروهده پارێزراوه

سه‌ره‌پرشته‌یاری ژانستی چاپ: یوسف عثمان حمد

سه‌ره‌پرشته‌ی هونهری چاپ: عثمان پیرداود کواز - ناری محسن احمد

دیزاینی به‌رگ و ناوه‌وه: ره‌وه‌ند سعید صابر

ژماره‌ی سپاردن:

تیراژ:

چاپ: چاپخانه‌ی

كوردستان
نیشتیمانی ئاشتی

ھۆكارەكانى خويندىنى پروگرامى كارامەيى و بەھا كۆمەلەيە تىيەكان لە قۇناغى بنەرەتى:

لە كاتىكدا كە ئىمەي كوردستانى بە تامەزرۆيەو بە باسى گرنىگى كارامەيى و بەھاكان لە بونىادنانى داھاتووى گەلەكەمان و كۆمەلگەيەكى تەندروست و كەسايەتى مندالان دەكەين، لە سەردەمىكى پر لە ئالوگوپرى خىرا و سەرسورھىنەردا دەژين كە پەنگە تىپەراندنى ئەو سەردەمە بەبى گەشەپىدانی پەرورەدە و فىرکردن و گۆرانكارىکردن لە پروگرامەكانى خويندىندا ئەستەم بىت، بۆيە وەزارەتى پەرورەدەي ھەريمى كوردستان برىارىدا لە پروگرامەكانى خويندىن، بۇ قۇناغى بنەرەتى بابەتتىكى نوي زياد بكات، لە ھۆكارە بەرچاوەكانى ئامادەکردن و خويندىنى پروگرامى كارامەيى و بەھا كۆمەلەيە تىيەكان ئەمانەي خوارەوھن:

• داواكارى كۆمەلگەي كوردستان و پەرلەمان و حكومەتى ھەريمى كوردستان و راپۆرتەكانى دەزگەكانى راگەياندن بۇ پىداچوونەو بە پروگرامەكانى خويندىن بە مەبەستى گونجاندن و دەولەمەندکردنى بە بنەماكانى مرۇقاىەتى.

• جىبەجىکردنى ديدگاي ھەريمى كوردستان، لە پىناو توانادارکردنى ھاوولاتیان بۇ بەدیهىنانى خواستەكانيان و پالپشت بىت بە بەھا و چەمكە مرۇقاىەتى و ديموكراتىيەكان.

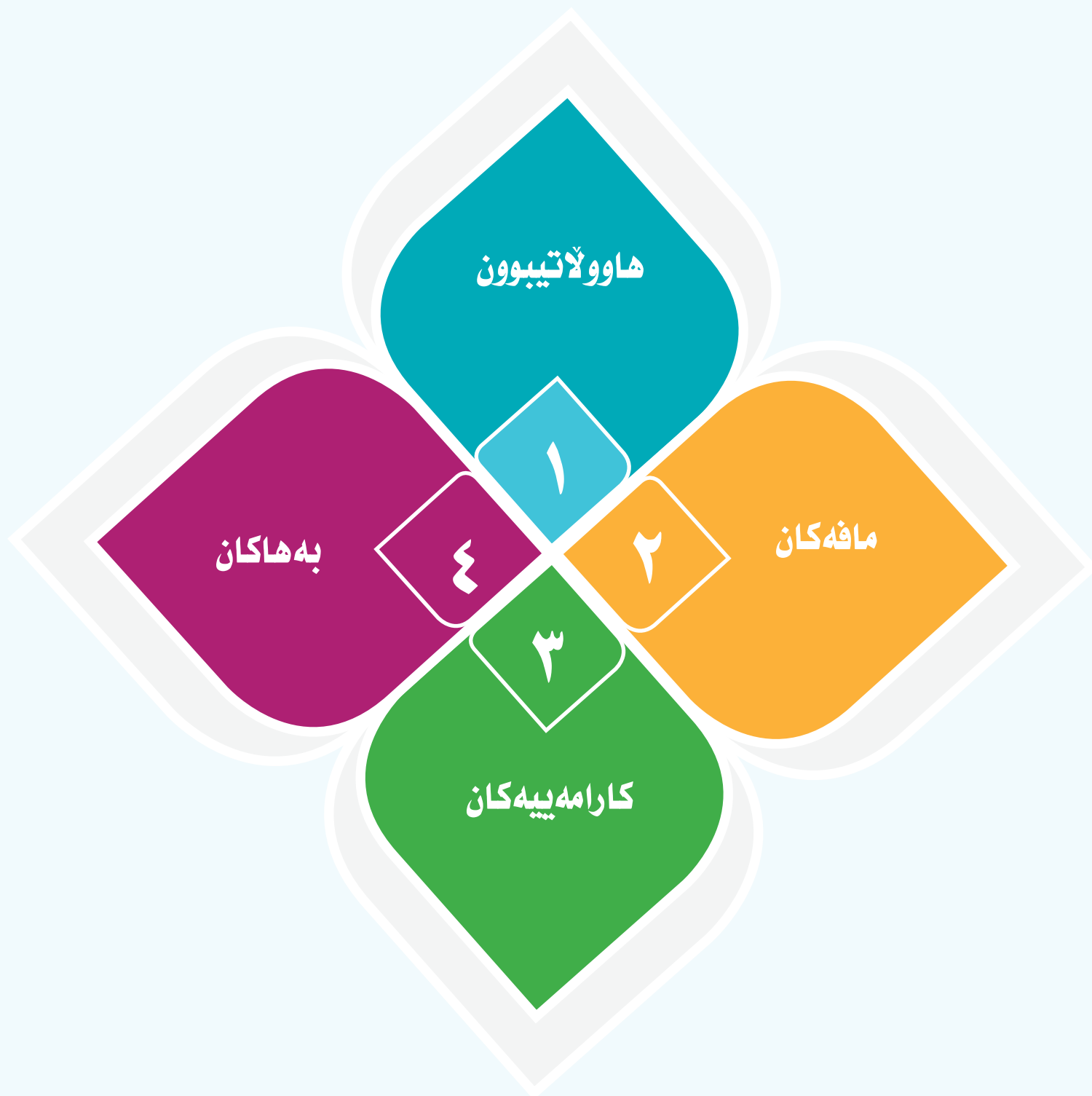
• يەككە لە ئامانجە پەرورەدەيەكانى وەزارەتى پەرورەدە لە ھەريمى كوردستان، بەھاكانە. ئەو بەھايانەي دەبىت بىتە بەشىك لە پەفتار و پەوشتى نەووەكانى داھاتوو، واتە دارپشتنى كەسايەتى نەوہى دوارپۆژ، بۇ ئەم مەبەستە وەزارەتى پەرورەدە بە پرس و راپويز لەگەل لایەنە پەيوەندارەكان و ھاوبەشەكانى لە رىگەي ئەنجامدانى كۆر و كۆبوونەو و سەكۆيكار، برىاردرا پىداچوونەو بە سەرچەم پروگرامەكانى خويندىن لە قۇناغى بنەرەتى بكات.

بە لە بەرچاوغرتنى دەستپىشخەري رىخراوى نەتەوہ يەكگرتووہكان بۇ مندالان (يونىسيف) بە ناوى ((فىربوونى كارامەيەكانى ژيان و ھاوولاتیبوون لە خۆرھەلاتى ناوہراست و باكوورى ئەفەرىقىا)).

كاوہ عمر حمد

بەريۆەبەرى گشتىي پروگرام و چاپەمەنيەكان

تەۋەرە سەرەككییه كانی پروگرامی كارامهیی و بهها كۆمه لایه تییه كان، ههروهك له خوارهوه
ئاماژهی پیکراوه له قوناعی بنههتی چوار بابتهتی سهرهکی له خۆ دهگریت.

پيشه‌كى

كاتيك پروگرامه‌كان كه رسته‌ى گورانكارىيه‌كانى په‌روه‌رده و ئامانجى سه‌رخستنى په‌روه‌رده‌يه‌كى دروسته ، ئه‌وا پروگرامه‌كان له خه‌سله‌تى تايبه‌تى و گشتىيدا زانستىكه ريسا وچه‌مكى خو‌ى هه‌يه.

هه‌ولدره‌ به پلانىكى توكمه هه‌موو گورانكارىيه‌كانى پروگرامه‌كان له به‌رژه‌وه‌ندى تاكىكى ته‌ندروست بيت هاوته‌ريب له‌گه‌ل پرؤسه‌ى پيشكه‌وتنى زانستى و كومه‌لايه‌تى ئابوورى به له‌به‌رچاو گرتنى تايبه‌تمه‌ندى كولتوور و پؤشنبىرى له ژىر په‌هه‌نده‌كانى نىشتىمان و ئاشتى جيهانى.

له سه‌ره‌تادا ئه‌م هه‌وله‌ فيربوونه ده‌رباره‌ى په‌يره‌وكردنى كارامه‌يى و به‌ها و چه‌مكه كومه‌لايه‌تياه‌كان. هه‌ولدره‌ شى‌وازه كلاسىكه‌ كه تىپه‌رينىن زياتر بوار به خودى مندا‌ل بدرىت له رىگه‌ى تىگه‌يشتن و وه‌رگرتن و جىبه‌جىكردنى كارامه‌يى و به‌ها و زانسته كومه‌لايه‌تياه‌كان ئه‌وان خو‌يان له ره‌فتارىاندا پيشه‌نگى گورانكارىيه‌كان بن به‌هوى تاكىكردنه‌وه‌ى چالاكىيه‌كان و وروژاندنى پرسىارى كوزانىارى و پرؤژه هاوبه‌شه‌ى نىوان خو‌يان. له رىگه‌ى بابته‌كانى ئه‌م كتىبه‌وه دىدى تايبه‌ت به خو‌يان هه‌بىت بو ئاينده و سه‌ركردايه‌تى گورانكارىيه‌كان بكه‌ن.

مامؤستاي به‌رىز: ئه‌م پروگرامه بو تاكىكردنه‌وه نىيه ، ئامانجى فيربوون له‌م پروگرامه ئه‌وه‌يه قوتابىان كاراكته‌رى سه‌ره‌كى بابته‌كانن له رىگه‌ى چالاكى و بىركردنه‌وه و گفتوگؤ‌كردن و راهىنانه‌وه ، با خو‌يان سه‌رىشك بن له چؤنیه‌تى ئه‌نجامدانى. كارى

بەريزتان بەشداريكردنه له ريگه‌ي سەرپەرشتيكردن و دابەشكردني رۆلە سەرەكويه‌كان له كات و چالاكويه‌كاندا.

دايك و باوكي بەريز: ئەم پرۆگرامە رۆلي ئيوه كارا ده‌كات چۆن ئيوه بەشيكن له بەره‌وپيشبردني كارامه‌يي و بەهاكان بەشداربن له چالاكي و وه‌لامدانه‌وه‌ي ئەو پرسياره بويرانه‌ي كه منداڵه‌كانتان له‌گه‌لتان هاوبه‌ش ده‌بن.

قوتابيانى بەريز: ئەمه هه‌وليكه بۆ چالاكبووني تواناكان و كارامه‌ييه خوديه‌كان، كه خۆت بەشيك بيت له گۆرانكاريه‌كان به گيانيكى سەركرده تيروانينه‌كان بۆ ئاينده بەرنامه‌ريژ بكه‌يت، سەرجه‌م چالاكويه‌كان كارى رۆژانه‌ي تۆيه كه له‌م پرۆگرامه خراوته روو بۆيه ئاراسته‌ي هه‌موو تيگه‌يشتنه‌كان له چالاكويه‌كان له بىركردنه‌وه‌ي تۆدايه تهنه‌ها كارى ئيمه ريكخستن بووه به پيى كات و شويني پيگه‌يشتنى هزر و بىرى تۆي بەريز.

بيگومان له كاتى جيبه‌جيكردني ئەم پرۆگرامه‌دا رووبه‌رووي كۆمه‌ليگ گرت ده‌بينه‌وه، به‌لام به هاوكاري هه‌موو لايه‌ك هه‌ولده‌رييت هه‌موو شتيك له به‌رژه‌وه‌ندى منداڵ بيت و هه‌رخۆي چه‌قى فيربووني گۆرانكاريه‌كان بيت، چونكه ئەم پرۆگرامه به پيى پيوه‌ره‌كاني به‌لگه‌نامه‌ي پرۆگرامه‌وه ئەنجامدراوه.

ئاماده‌كاران

ناوه‌پۆک

هاوولاتیبوون (ناسنامه)

بهشی یه‌که‌م :

ژماره‌ی لاپه‌ره	یه‌که
۱۰	من
۱۸	من و خیزانه‌که‌م
۲۴	من و ده‌وروبه‌ره‌که‌م
۲۹	من و قوتابخانه‌که‌م
۳۴	من و کۆمه‌نگه‌که‌م

مافه‌کان (مافه‌کانم)

بهشی دووهم :

ژماره‌ی لاپه‌ره	یه‌که
۴۲	مافه‌کانم
۴۶	مافی خویندن
۵۴	قوتابخانه‌جیگه‌ی هه‌مووانه
۵۷	مافی په‌روه‌رده و فیترکردن
۶۳	

به‌شی سییهم :

کارامه‌ییه‌کان (کارامه‌یی ته‌ندروستی)

یه‌که	ژماره‌ی لا‌په‌ره
پاکو‌خاوینی	۷۲
چاودی‌ری ته‌ندروستی	۷۵
خۆراکی ته‌ندروست	۷۸
خۆپاراستن	۸۱

به‌شی چوارهم :

به‌هاکان (به‌های که‌سی)

یه‌که	ژماره‌ی لا‌په‌ره
راستگویی	۸۹
سۆز و خوشه‌ویستی	۹۲
ده‌سپاکی	۹۷
دئسۆزی	۱۰۳

بهشی یه کهم: هاوولاتیبوون (ناسنامه)

من

من و خیزانه کهم

من و دهورو به ره کهم

من و قوتا بخانه کهم

من و کومه نگه کهم

دەرھاوېشتهی فیږبوون

- ۱- ناسینی ناوی خوئی.
- ۲- زانینی تهمهن و شوینی خوئی.
- ۳- تیگه‌یشتن له مانای خیزان.
- ۴- ناسینی ئەندامانی خیزانه‌کهی.
- ۵- پۆلینکردنی خوئی له‌ناو خیزاندا.
- ۶- زانینی ژینگه‌ی ده‌وروبه‌ری.
- ۷- کاریگه‌ریی بو‌خاویڤن راگرتنی ژینگه‌کهی.
- ۸- هه‌لینجانی ئەوه‌ی که خوئی به‌شیکه له پیکهاته‌ی قوتابخانه.
- ۹- جیاکردنه‌وه‌ی ره‌فتاری گونجاو له قوتابخانه.
- ۱۰- پاریزگاریکردن له که‌لوپه‌له‌کانی قوتابخانه.
- ۱۱- جیاکردنه‌وه‌ی شیوازی ژیان له کۆمه‌لگه.

ئامانجى فيربوون

۱- دروستکردنى ناسنامەى كەسىتى.

۲- پىناسەکردنى خىزانەكەى.

۳- پابەندبوون بە رىساكانى خىزان.

۴- ئىنتىماى بۇ قوتابخانە.

۵- ھاورپى قوتابخانە.

۶- ناسىنى زمان و كوولتور و رۇشنىبرى كۆمەلگە.

۷- ئىنتىماى بۇ نىشتىمان.

۸- ئەركى تاك بەرامبەر نىشتىمان.

من ناویکم هه‌یه.

ناوی من

ته‌مه‌نم ساڵه .

دانیشتووی م .

حه‌زم له

من چه زم له :

وینە کیشانە

تۆپە

بووکە شووشە یە

مەلەوانیە

پهت په تیڼه

پایسکله

گورانی گوتنه

نای پاده

چەند وشەيەك بۆ فيربوون

مامۆستاكەم

هاورپكەم

من

بیرکردنەوه

هاورپكەم حەزی لە چیه؟

چالاکي: کارتې ناسنامه

راهينان

دوو له حهزه کانت له خواره وه بنووسه.

۳ بەشە وانە

مەن و خەزەنەگەم

هەموومان خەزەنەگەمان هەبە

خەزەنەگەم مەن پەنگەتووە ئە:

خۆشک

بەرا

باوک

دایک

من ریز له خیزانه کهم ده گرم

من هه موویانم خوێشدهوئ

پابه ندى ريساكانى
مائوه دهيم

چەند وشەيەك بۇ فيربوون

خوشك

برا

باوك

دايك

بیرکردنەوہ

من چەندەمین کەسی خیزانە کەمم؟

(.....)

چالاکي

ناوي نه نداماني خيزانه كه م ده نووسم

چالاکیی ناخاوتن

مامۆستا به هه مووان ده ئییت

(من به خته وهرم چونکه خیزانه کهم خوشده ویت)

۲ به شه وانه

من و دهوروبه ره که م

من ژینگه ده پاریزم

بیردەكەمەوہ بو ئەوہی فیربم

راهیان

دروستکردنی گروپی
دوستی ژینگه پاریز

دياريكردنى پوژى
پاكردنه وهى پوله كه مان

۲ به شه وانه

من و قوتابخانه كه م

قوتابخانه كه م ناوی

قوتابخانه

من پاريزگاری له كه لويه لی
قوتابخانه ده كه م

چالاقى

له قوتابخانه هاورپى
جياوازم ههيه و هه موويانم
خوشدهوين

چهند وشهيهك بو فيربوون

هاورپى قوتابخانه

پول

قوتابخانه

راهینان

وینه‌ی قوتابخانه‌که‌م
ره‌نگ ده‌که‌م

ره‌هتاری شی‌او نه قوتابخانه‌ه‌نده‌بژی‌رم

چال‌کی

پاکو‌خاوی‌نی

شه‌ر‌کردن

هاوک‌اری

قسه‌ ده‌که‌م بی‌ نه‌ودی ده‌ست‌ه‌ه‌ تی‌بیرم

ده‌نگه‌ ده‌نگ (ده‌نگی‌ به‌رز)

بیرده که مه وه

دوو بنه مای خو شه ویستی قوتابخانه به هاوریکانم ده لیم.

چالاکیی تیروانین

خۆم ده ناسم
که سیکی سه رکه و تووم
خیزانه کهم خو شه ویت
قوتابخانه م خو شه ویت

گه شتی
هاورپییانی قوتابخانه

من و كۆمه لگه كهم

۲ به شه وانه

پاریزه

کریکار

قوتابی

مامۆستا

ئەندامانی
کۆمه لگه كهم
خۆشدهوین

پۆلیسى ھاتوچۇ

پزىشك

كەسانى جياواز لە
كۆمەلگە كەمدا ھەن

قوتابى

چەند وشە يەك بۇ فىربوون

ياريزان

بەرىئو دەبەر

پۆلىسى ھاتوچۇ

پىشمەرگە

چالاکى

ئەم وىنانەى خوارەوہ رەنگ بکە

عەرەب

تورکمان

کورڈ

بیرکردنەوہ

لە کۆمەلگە کەم نەتەوہى جیاواز ھەيە؟
ناو بازنە کە رەنگ دەکەم

- کورڈ عەرەب تورکمان
سریان ئەرمەن

گفتوگۆکردن

له گهژ مامۆستا گفتوگۆی ئەم شوێنانە دهکەین

مۆل

شەقام

پارک

بیردهکه مه وه و گفتوگو ده که م

به رهنگردنی یه کیک له م پیشانه خزمه تی نیشتمانه که م ده که م

دارتاش

ماموستا

هونه ر مه ند

پزیشک

ئه ندازیار

پولیس

ئەم شارانە بەئاراستەكانيان دەگەيەنم

ئەرکی مائەوہ

ھەلەبجە

كەرکوک

دھۆك

سليمانی

ھەولێر

به‌شی دووهم: مافه‌کان (مافه‌کانم)

مافه‌کانم
مافی خویندن
قوتابخانه جیگه‌ی هه‌مووانه
مافی په‌روه‌رده و فی‌رکردن

مافی ژيانم ههيه

دهراوېشته‌کانی فیږبوون

۱- دروست‌کردنی لیستی مافه‌کان.

۲- پېنځه‌کردنی مافه‌کانی منډال.

۳- زانینی مافه‌کان.

۴- هاورپیه‌تی له قوت‌بخانه.

ئامانجى فيربوون

۱- ناساندنى مافهكانى منداڭ.

۲- پابه‌ندبوون به مافهكان.

۳- بايه‌خدان به وەرگرتنى مافهكانم له خویندن.

۴- هه‌لینجانی ئەو راستییه‌ی که خویندن مافی هه‌موو که‌سیکه.

۵- ناسینی مافهكانى خۆی له په‌روه‌رده و فيرکردن.

۶- زانینی په‌یوه‌ندی نیوان په‌روه‌رده و فيرکردن.

ئوتاسمانه

من مافم هه يه

مافی خوّمه هاوريكانم هه لېږتيرم

مافه‌کانی خۆم ده‌زانم

ئێمه هه‌موومان مافمان هه‌یه

چەند وشەيەك بۆ فيربوون

يارىكردن

چارەسەركردن

مافەكان

گفتوگو كردن

بىر لەم وينا نە دەكەمەو و لەگەل مامۆستا كەم گفتوگو دەكەم

بیرکردنه وه

ئه م دهسته واژانه به وینه ی گونجاو ده گه یه نم.

– هاوکاری ها وریکه م ده که م

– گوئ له مامۆستا ده گرم

– به ریز ده وهستم

– پاكو خاوینی پۆله که م ده پارێزم

چالاکىي به گروپ

مافي خوّمانه له گهّل هاورپكانم تيپي فتيبولين دروستبكهين

پاھینان

له مالہ وه هه وئده دم
له گه ل دايك و باوكم
باسي مافه كاني مندالان بكهين

بیردهکه مه وه و فیرده بزم

له گه لّ مامۆستا که م
گفتو گو له سه ر مافه کانمان ده که یین

پاڻينان

پڙيڪستن: پو ناسيني مافهكانت ئهه پيتانه به پي ٿمارهڪانين پڙيڪبهه

ڪ ۹	م ۱	د ۱۱	ي ۵	ي ۴	ا ۲
ر ۷	ن ۱۲	ا ۶	ي ۸	ف ۳	ر ۱۰

خه يا ٿڪرڻهوه

ئهم ويٺهيه پيمدهليٽ:

۱- هوئي غه مباري مندالهڪه چيهه؟

۲- ئهو مافه چيهه كه مندالهڪه ليئي بيٺهش بووه؟

۳- چوڻ هاوڪاري مندالهڪه بڪهين؟

سوود لهه وشانه بينه

(هه ٿاري، بيٺهش بوون لهه خوڻندن، هه زڪردن لهه ياري، جياوازيڪردن،

ناساندني مافهڪان)

۲ بەشە وانە

ماڧى خويىندان

هەموو مىندالىك
ماڧى خويىندى ھەيە

من مامۇستاكانم
خۇش دەھويت

ماڧى خويىندان
ماڧى مروڧە

كاتىك پىرسىيارم ھەبىت
لە پۇل ماڧى خۇمە
وھلامى راست وھرگرمەوھ

چەند وشەيەك بۇ فيربوون

مامۇستا

ماڧى خويىندان

ماڧەكانى مروڧ

بنەما

ھەموو مندالېك لە داھاتوودا مافی خۆیەتی پیشەیەك ھەلبژیریت
من ھەزدەكەم بېم بە (ناو بازنەكە رەنگ دەكەم)

چالاکى

ياريزان

پزیشك

مامۆستا

بۆياغچى

پۆليس

ئەندازيار

چالاقى

دروستبوونى گفتوگوڭوڭردن له نيوان قوتابى و ماموستا
بو دانانى بنه ماکانى ناو پۆل

پرسیارکردن

پرسیار له ئەندامانى خیزانه کەت بکە: بۆچی هەندیک منداڵ له خویندن
بیبەشن و کار دەکەن؟

بیر دەکەمەو دە مافی خویندن بە خۆرایى ئەمانە دەگریتەو

(چوون بۆ قوتابخانە، کتیب، پەراوگە، گۆرەپانى یاریکردن،
بوونى ژینگەیهکی ئارام، پیداوێستى قوتابخانە)

۲ به شه وانه

قوتابخانه جيگه ي هه موومانه

قوتابخانه مافي هه موو
كه سيكه تييدا بخوينيت

من كه سيكي خاوهن
پيداويستي تايبه تم، له
قوتابخانه به خته وهرم

من كه سيكم كولتووريكي جياوازم
هه يه، له قوتابخانه به خته وهرم

هه موومان له قوتابخانه
به بي جياوازي ده خوينين

چهند دهسته واژه يه ك بو فيربوون

مافي هه موومانه

خاوهن پيداويستي تايبه ت

قوتابخانه جيگه ي هه موومانه

به خته وهر

به بن جياوازي له قوتابخانه هه موومان هاوکارى يه کترى دهکەين

نیشانهى (✓) به رامبه ر هفتارى باش

نیشانهى (X) به رامبه ر هفتارى خراپ داده نيم

چالاكى :

نووسين له سه ر ديوار

تووره يى

هاوکارى خاوه ن پيداويستى
تايبه ت دهکەم

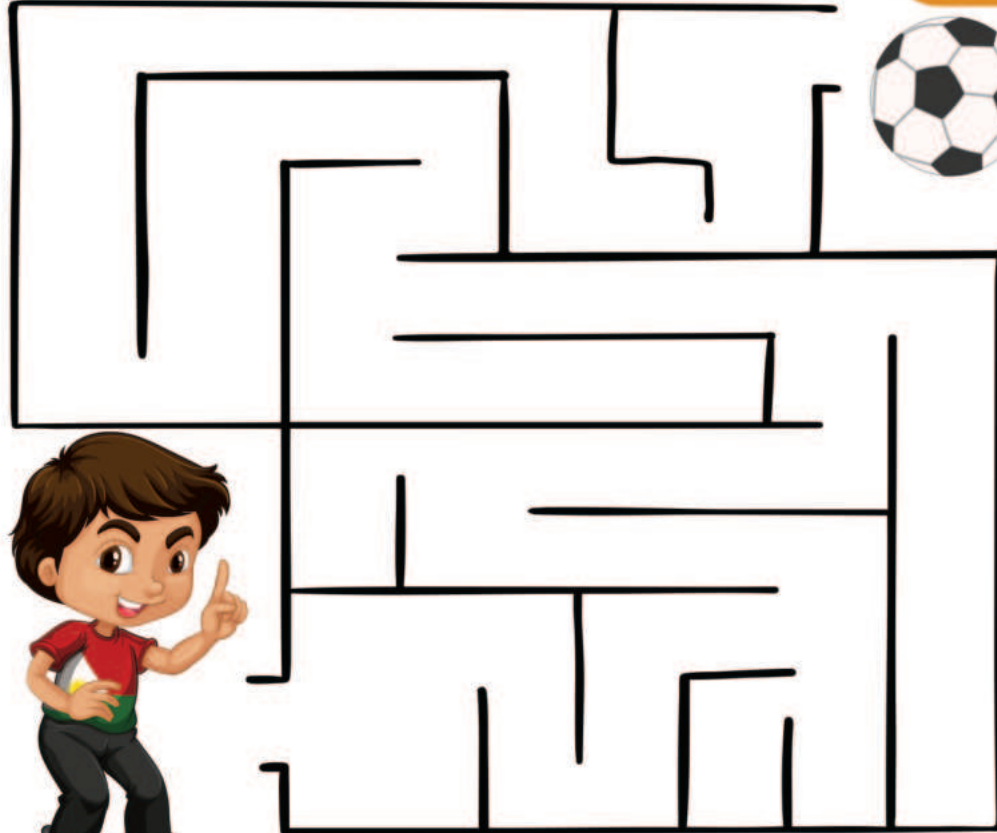
يارمه تى هاوريکه م دهده م

له ريز ده وه ستم

له کاتى قسه کردن هاوار دهکەم

چالاکى

رینگه‌ی ونبوو

چالاکى

ناوى سى له مامۆستاكانم دهنوسم

بیردهکه مه وه و فیرده بزم

نیشانه‌ی (✓) بو دسته‌واژه‌ی گونجاو دادنه‌ییم نه‌وه‌ی نه‌گونجاوه به‌جی‌ی ده‌ییلیم

هاوریکه‌م ئایینی له من جیاوازه

یاری له‌گه‌ل ده‌که‌م

گفتوگۆی له‌گه‌ل ده‌که‌م

هاوکاریی ده‌که‌م

دوور ده‌که‌ومه‌وه لینی

له‌کاتی نه‌خۆشی
سه‌ردانی ده‌که‌م

گالته‌ی پی ده‌که‌م

پاهینان

ئه‌وانه‌ی شایه‌نی خۆشه‌ویستی و ریزگرتن ناو بازنه‌که ره‌نگ ده‌که‌م

دراوسی

ته‌له‌قزیون

باپیره

بالنده

دایکم

تۆپه‌که‌م

پرسیار

پرسیار له دایک و باوکت بکه پینکه‌وه‌ژیان چی ده‌گه‌یه‌نییت؟
دواتر وه‌لامه‌که‌ی له ناو پۆل باسبکه

پروژه

به هاوکاری مامۆستا له گهڻ هاو پۆله کانم گفتوگۆی نهوه
دهکهین قوتابخانه جیگه ی هه موو جیاوازییه کان ده بیته وه
و خائنه کان دهنووسینه وه

نه رکی مائه وه

له گهڻ دایک و باوکم باسی نه وه ده کهین کوردستان
نیشتمانی هه موومانه نه گهر جیاوازیش بین

چالاکى: گەشتن بە ئامانچ

لەگەڵ ھاوپۆلەکانم بە ھاوکاری مامۆستاگەم
بەرنامەیک دادەنێین بۆ ھاوکاریکردنی خاوەن
پیداویستی تایبەت

۲ به شه وانه

مافی په روه رده و فیترکردن

مافی خوځمه له
تونډوتیژی پاریزراوډم

مافی خوځمه له ژینگه یه کی
نارام و سه لامه ت
په روه رده بکریم

پاھىنان دەكەم

لە ژمارە (۱ تاوہ کو ۵) بە پىي گرنگيان ريزبەندى پەروەردە ئەرکى كىيە.

- () كۆمەلگە () دايك و باوك ()
() دەولەت () قوتابخانە ()
() رىخراوہكان ()

چالاقى

دەخوئىنم بۆ ئەوہى بىم بە

..... -۱

..... -۲

..... -۳

زاراوهكان

توندوتیژی

ئاینده

ژینگه‌یه‌کی ئارام

په‌روه‌رده

په‌روه‌ده‌ی دوور له توندوتیژی چیه؟

بیرده‌که‌مه‌وه و فی‌رده‌بم

به هاوکاری مامۆستاکه‌م بنه‌ماکانی ژینگه‌یه‌کی ئارام ده‌نووسه‌م

دەخوینمەوہ و فیردەبەم (بە ھاوکاری مامۆستا)

سەلامەتی ھاتوچۆ

دەسۆزی

ھاوکاری

کاری خۆبەخشی

دەسپاکی

ژینگە پاریزی

گفتوگۆ

بە ھاوکاری ھاوپۆلەکانت ئەو کارانە بلی کە ھاوکاری
ھاوپیەکی خاوەن پێداویستی تایبەتت کردووە

نهرکی مائهوه

به هاوکاری دایک و باوکم به دوو خالّ باس له ریژگرتنی یاساکانی قوتابخانه دهکهین و دواتر له پۆل بۆ هاویۆلهکانم باسی دهکهم.

پروژه (کارکردن به گروپ)

(پهروهده و فیژکردن مافی ههموانه)
ئهمه له پۆلدا، به هاوکاری مامۆستا راقهدهکهین.

مافی گهشتی قوتابخانهم ههیه

بەشى سېيەم: كارامەييەكان (كارامەييە تەندروستى)

پاكوخاوينى
چاودىرى تەندروستى
خۇراكى تەندروست
خۇپاراستن

دەرھاوېشته کانی فېرېوون

۱- زانینی کارامه ییه کان.

۲- زانینی بهرنامه ی خۆراکی تهنروست.

۳- جیاکردنه وهی خۆپاراستن و چاره سه رکردن.

۴- نرخاندنی گرنگی ژیانیکی تهنروست.

ئامانجى فېربوون

۱-كارکردن لەسەر كارامەيىهكانى تاك.

۲-پەيرەوکردنى بنەماكانى پاكوخاويىنى.

۳-زانينى مەرجهكانى تەندروستى.

۴-جياکردنەوهى خۆراكى تەندروست و نا تەندروست.

۵-زانينى ھەنگاوهكانى خۆپاراستن.

دداڼه ګانم ده شوم

به هاوڪاري هاوړيڪانم پوله كه مان پاکوځاوين راده گرین

نیشانه‌ی (✓) راست بهرام‌بهر کرداری راست داده‌نینم

چالاکى

نیشانەى راست (✓) بەرامبەر وینەى راست دابنئ

راھینان

خشته یه کی هفتانه دروستبکهن و تیايدا بنووسن
چهند جار ئەم کارانه دهکەیت

له ههفته یه کدا

پاککردنه وهى پۆل	وه رز شکردن	خۆشتن	نینۆ کردن	ددان شتن	کار
					ژماره

تەندروستی

۲ بەشە وانە

تەندروستی
گەنجینە یەکی بەردەوامە

من گرنگیی
بە وەرزش کردن دەدەم

ئەمانە بە یەکتەر دەگەییەنم

چالاکى

بۆنکردن

بینین

بیستن

تامکردن

نیشانه‌ی (✓) به‌رام‌بەر وینه‌ی راست داده‌نینم

بیرده‌که‌مه‌وه و گفتوگو له‌گه‌ل مامۆستا‌که‌م ده‌که‌م
ما‌فی خۆمه‌ چاودێری ته‌ندروستیم هه‌بی‌ت

چالاقى

لە تيشكى گەرمای ھاوین و سەرمای زستان

سەيرى تيشكى خۆر دەكەم

يارى دەكەم

خۆم دەپاريزم

راھينان

لەم شوينە چارەسەرى خۆم دەكەم

ئەركى مائەوہ

لەگەل دايك و باوكم لەسەر ئەو رەفتارانەى دەبيتە
ھۆى پاراستنى تەندروستى چاو و ددان ، گفتوگو دەكەم.

لەگەڵ ھاوڕیکەم گفتوگۆ دەکەم
خۆراکی تەندروست چییە؟

شیر

زەیتون

خۆراکی تەندروست

هیلکە

نان

تەماتە

قوتابیهک دەلێت: بۆ ئەوەی تەندروستیم باش بێت
خۆراکی سەر داپۆشراو دەخۆم

(خۆراکی دانەپۆشراو ، میش و مەگەز)

(خۆراکی داپۆشراو)

چەند وشەیهک بۆ فێربوون

تیشکی خۆر

وەرزش

تەندروستی

مافی خۆراک

چالاکی

سوودی هه‌ریه‌ک له‌مانه باسبکه:

نان

گوشت

هیلکه

شیر

کیک

میوه

ته‌ماته

په‌نیر

ماست

خۇپاراستن

۲ بەشە وانە

خۇمان
لەمانە دەپاريزين

میش و مهگهز

تیشكى بههیزی خور

خوراکی دانه پوشر او

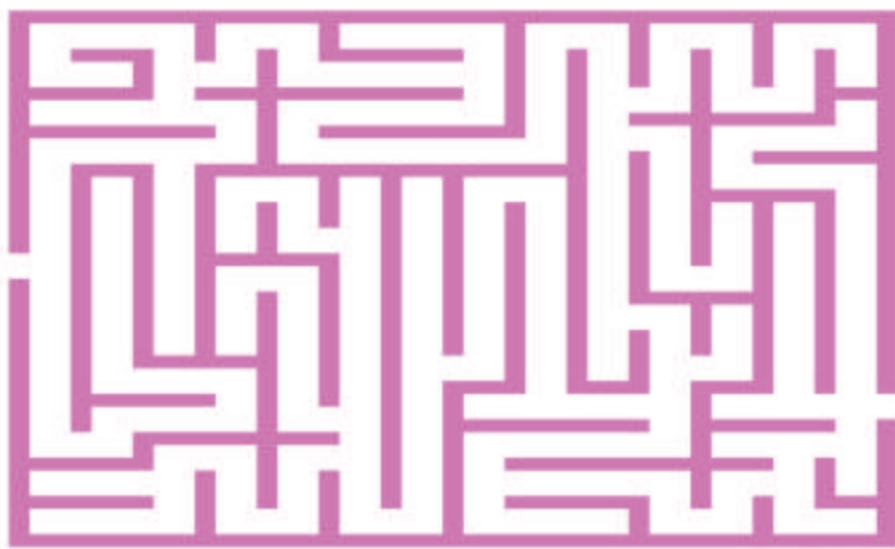
سه رمای زستان

ئەو خۆراکه تەندروستانەى لە قوتابخانە باسماڻ کرد
بە خێزانەکهەم دەلیم

ئەرکی ماڻهوه

خۆراکی تەندروست تەمەن دريژ دەکات

بیردەکهههوه

خۆم لە كىردارى چەوت و خراب دەپارىژم نىشانەى (✓) لە بازنەكە دادەنىم

دەنگە دەنگ

خۆراكى تەندروست

رىكخستەنەوەى ژوورەكەم

راستگۆيى

نىنۆكى درىژ

پاكوخاويىنى قوتابخانە

درۆ

ئاو بە فىرۆدان

شەرانگىزى

چەند وشەيەك بۆ فىرېوون

ئاو بە فىرۆدان

رەفتارى باش

خۇپاراستن

شەرانگىزى

پرسیار

خوږپاراستن له چي باشته؟

راهینان

نهم وینهیه رهنگ بکه

بیرده که مه وه

خو پاراستن ره فتاریکی په سه نده

نه رکی ماله وه

گفتوگو له گه ل نه دمانی خیزانه که م ده که م له سه ر نه وه
شتانه ی له ماله وه زیانمان پی ده که یه نیته.

ته باخ

چه قو

ئاو به فیرودان

پلاکی کاره بای شکاو

په رداخی شکاو

نزیک دانیشتن
به رامبه ر ته له فزیون

مافی خو مه چاودیتری ته ندروستم شه بیته

به‌شی چوارهم: به‌هاکان (به‌های که‌سی)

راستگویی
سۆز و خوشه‌ویستی
ده‌سپاکی
دئسۆزی

دەرھاوېشته کانی فېربوون

۱- شیکردنه وهی راستگویی.

۲- زانینی گرنگی راستگویی.

۳- زانینی پیویستی سۆز و خۆشه ویستی.

۴- پابه ندبوون به بنه ماکانی دهسپاکی.

۵- شیکردنه وهی رههندی دلسۆزیی.

۶- درکردنی به کاری هاوبهش له گهڵ کهسانیتر وهکو بنه مای دلسۆزیی.

ئامانچى فيربوون

۱- فيربوونى راستگوڭىي.

۲- زانينى كاريگهري راستگوڭىي.

۳- ههلبژاردنى كهسانى راستگوڭىي.

۴- جياكردنهوهى سۆز و خوشهويستى.

۵- ههستكردن به سۆزى كهسانى ديكه.

۶- ئالوگوڭكردنى سۆز و خوشهويستى.

۷- پابهند دهبيت به دهسپاكي وهكو بنهماي بههاكان.

۸- جياكردنهوهى دهسپاكي لهرفتارهكانى ديكه.

۹- ههولدان بۆ كارى دلّسۆزىي لهبهرامبهر كهسانى ديكه.

۱۰- دركردنى كارى دلّسۆزىي له پهيوهندى كۆمهلايهتويهكان.

به ها کان دوو جوړن

- ۱- به ها گشتییه کان (جیهانییه کان) که همومومان له سه ری ریکه وتووین وه کو به های (مروقیه تی، کو مه لایه تی، ئاکاری،)
- ۲- به ها تایه تییه کان (نیو خوئییه کان) که تایه تن به شوینیک و نه ته وه یه ک وه کو به ها (نه ته وه ییه کان، کولتوورییه کان و دابونه ریت)

من له گه ل خیزانه که م راستگوم

من له گه ل هاوړیکانم راستگوم

من له گه ل ماموستاکه م راستگوم

ئالا و سارا دوو قوتابی پۆلى يه كه مى
بنه پره تين به دايكيان گوت: چه ز ده كه ين
بنه ماكانى راستگو ييمان پى بلييت، دايكيان
گوتى:

فیربوونى راستگو يى به رپرسياريتى
خيزان و قوتابخانه يه، و بنه ماكانى
ئه مانه ن (بو يرى، دلسوزيى، ئاكارى
جوان...).

ماموستا به قوتابيان ده لييت: كى ده زانى بنه ماكانى راستگو يى چيه؟

ناو بازنه كه رهنگ بكه

دلسوزيى	☐	بو يرى	☐
ترسنوكى	☐	راستى	☐
شه رمكردن	☐	ياريكردن	☐

راستگو يى له مائه وه بریتيه له:

—ريزگرتن له ههستى كه سانى ديكه
—هه ميشه راستيه كان ده لييم
—دان به هه له كانى خو مدا ده نييم
—ئازارى كه سانى ديكه نادهم

چەند وشەيەك بۇ فېربوون

شەرمكردن

ئازايەتى

بوۋىرى

بەھاكان

راستگۆيى

بېردەكەمەوہ

من راستگۆم بەرامبەر بە:

مامۆستاكانم

دايك و باوكم

نېشتیمانەكەم

ھاوريكانم

دراوسىكانم

خۆم

ھەولەدەم بىنەماكانى راستگۆيى بەرامبەر
مامۆستاكانم لە پۆل باس بكەم

راھىنان

لەگەل ھاوپۆلەكانم بىنەماكانى راستگۆيى
ھەلدەبىزىرىن

چالاکىي پىكەوہيى

توورەيى

گفتوگۆکردن

توندىوتىژى

دلسوزيى

قسەنەکردن

ھاوکارى

ئەو كەسانەى خۆشدهويتن بازنەكەيان رەنگ دەكەم

مامۆستاكەم

دايك و باوك

نيشتيمانەكەم

قوتابخانەكەم

ئەو پيشانەى خۆشدهويتن نيشانەى راست (✓) بەرامبەرى دادەنييم

پيشمەرگايەتى

كارگوزارى

مامۆستايەتى

پزىشكى

رۆژنامەنووسى

بازرگانى

پاريزەرى

كرىكارى

ھاوکارى منداڭە بچووكە كەمان دەكەم

من لە گەڤ جوجە لە كان یاری دەكەم و ئاویان پێدە دەم چونكە سۆز و خۆشەوێستیم
بۆیان هەیه.

چەند وشەيەك بۇ فيربوون

هەلەكردن

توورەيى

خۆشەويستى

سۆز

ئەوانەي بنەماي سۆزوخۆشەويستىيە ناو بازنەكانيان
رەنگ دەكەم

چالاکى

درۆکردن	☐	پاستگۆيى	☐
سەردانىکردن	☐	پەيوەندىکردن	☐
پشتگۆخستن	☐	يارمەتيدان	☐

ئەمانەي خوارەوۈ بە پيى خۆشەويستىم بۇيان هەلدەبژيرم ژمارەيان بۇ دادەنيم

مامۆستاكەم

هاورپكەم

دايك و باوكم

قوتابخانەكەم

يارپيەكانم

نيشتيمانەكەم

مامۇستا لەگەڵ قوتابیان باسی سۆز و
خۆشەویستی دەکات

گفتوگۆکردن

سۆز و خۆشەویستی

کردار

پاراستنى باخچەى قوتابخانە نىشانەى
خۆشەويستى قوتابخانەيە

قوتابخانە

پروژە

لەگەڵ ھاوپۆلەکانم باسى دابەشکردنى بەرپرسیارى بۆ بابەتى
خۆشەويستى نىشتيمان، دەکەين.

مافى خۆمە ژینگەيەكى پاکم ھەبيت

مامۆستا باسی بنه ماکانی دهسپاکی دهکات

پابه ندبوون بهکات

راستگویی

هاوکاریکردن

ریزگرتن له یاسا

جیبه جیکردنی
کاره کانم

خۆشه ویستی
قوتابخانه

دهسپاکی رهوشت بهرزیه

دهسته واژه‌کان

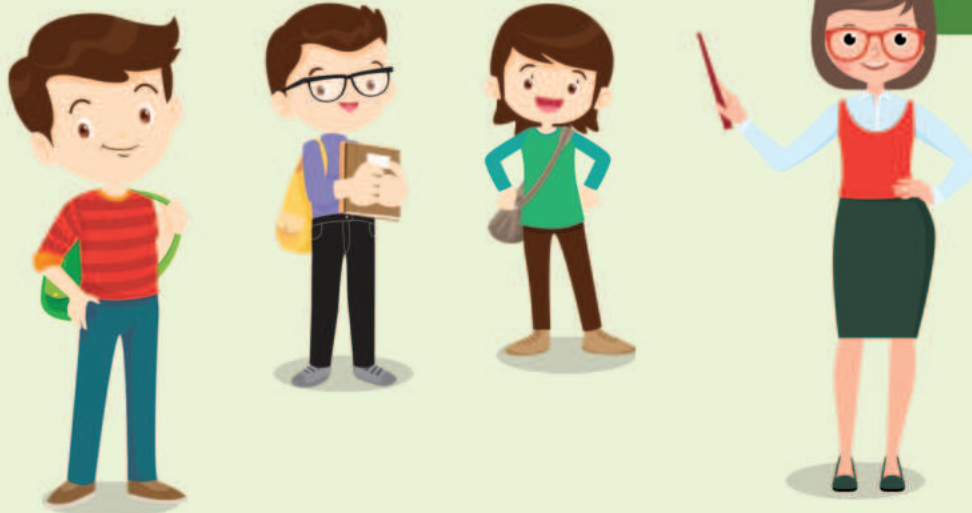
ریزگرتن له یاسا

پابه‌ندبوون به کات

دهسپاکی

چالاکى

له گهڻ مامۆستاکه م له ناو پۆلدا باسى ده سپاکى ده که م.

بیرده که مه وه و فیرده بم

ئه وانه ی رهفتاری باشن، رهنگیان ده که م

- پاستگۆیی شه پرکردن ناشتی
- پیزگرتن له یاسا توندوتیژی پیکه وهژیان

راهینان

له گهڻ خیزانه که م دا
باسی بنه مای ده سپاکى
و پاشان له پۆلدا گفتوگۆی
ده که مین له سه ر ده که مین

کردار

له کاتی شکاندنی یاری هاوریکه م رهفتارم چۆن ده بییت؟

نیشانه ی راست (✓) به رامبه ر دهسته واژه ی دروست داده نیم

راستگۆ یانه پی ده لیم

ئه و شوینه به جیده هیلم

هاوکاری ده که م بو
چاکردنه وه ی یارییه که

خۆم بیده نگ ده که م

دووباره یارییه که ده شکینم

داوای لیبوردن ده که م

راهبئان: كاری گروپ

له گهه هاپو له كانت باسی كاری هاپهش بكه
(ههنگاهه كانی خاوینگردنه وهی پۆل)

مامۇستا باسى مەرجەكانى دلسۆزى بۇ قوتابيان دەكات

وا دابنى تۆ رۆژنامە نووسى قوتابخانەى ھاورپىي، چاوپىكەوتن لەگەل
رابەرى پۆل بکە، بۇ باسکردن بنەماكانى دلسۆزىي.

بیرھینانەوہ

له گهڻ خوشک و براکانم باسی دلسوزی دهکین

به شیوهی زارهکی له پۆل باس لهم دهسته واژانه دهکین

پاکراگرتنی ژووری نووستن

یارمهتیدانی دایک و باوکمان

پابه ندبوون به به لینه کان

خاوینگردنه وهی باخچهی مال

چهند وشهیهک بو فیربوون

کارکردن

پلان

خۆبه خشی

کاری هاوبهش

چالاقى

لەگەل ھاويۆلەكانت باسى كارى ھاوبەش بکە
(لەکاتى پيويست يارمەتى ھاوريگانم دەدەم)

چالاقى

من بۇ ژىنگەي قوتابخانەكەم دىلسۆزم، بە، ھاوکارىي
مامۆستاكەم گىفتوگۆي لەسەر دەكەين.

بە يارمەتى مامۆستاكەم گىفتوگۆ لەسەر ئەم دەستەواژەيە دەكەم
(سەرکەوتن لە خویندندا نیشانەي دىلسوزيە)

پاھىنان

ئەركى مائەۋە

لەگەل خىزانەكەمدا باسى دىسۆزىي بەرامبەر دايك و
باوك دەكەم، دوایی لە پۆلدا گفئوگۆی لە سەر دەكەين.

پروژه

به هاوکاری مامۆستای بابەت بهرنامهیهک دادهنیین تا بزانیین له کاتی پشووی هاوین چ کاریکی هاوبهش بکهین وهک بنهمای دلسۆزیی. نیشانهی (✓) بهرامبهر دلسۆزیی دادهنییم.

یارمهتی دایک و باوکم ددهم.

بهشداری خولی مؤسیقا دهکهم.

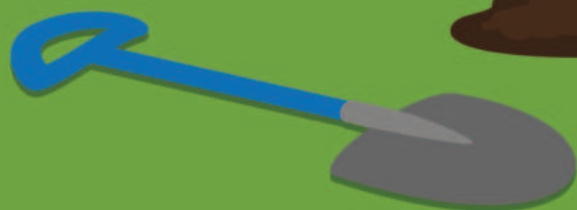
لهگهڵ هاورییهکانم چیرۆک دهخوینمهوه.

لهگهڵ باوکم باخچهی مال پاک دهکهینهوه.

لهگهڵ خیزانهکهم بهرنامهی گهشت دادهنیین.

مافی خۆمه له توندوتیژی پارێزراویم

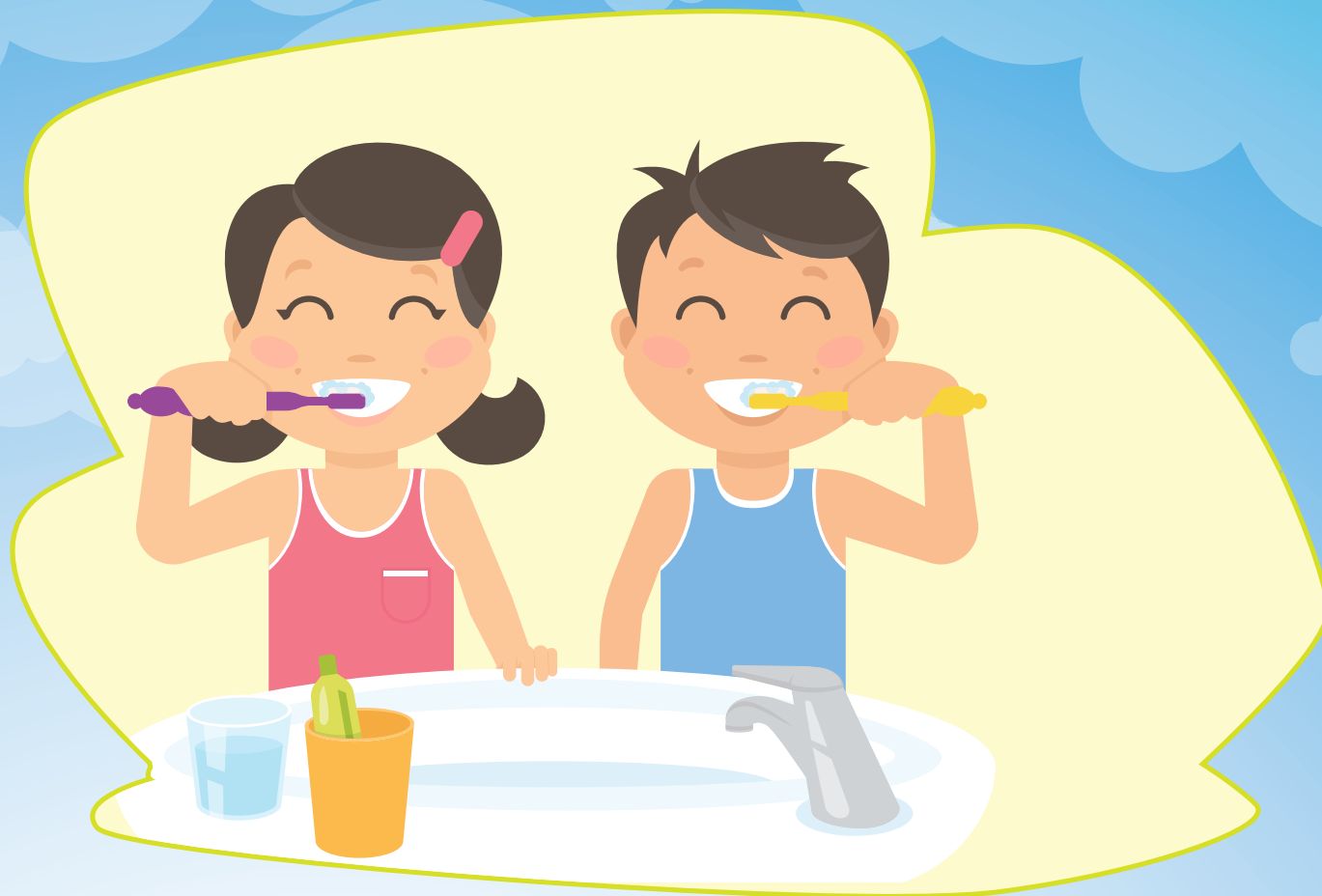
له پیناو پاراستنی ژینگه هاوکار دهبین

ژینگه ژیانمانه با بیپاریزین

پارېژگارى له تهنډروستى ددانهكانت بكه..
تهنډروستيت جيگه يايهخمانه

چون دهم و ددان به خاوينى رادهگرين؟

- همموو شهويك پيش خهوتن ددانهكانت بشو.
- بهيانيان دواى نانخواردن يان دواى شيرينى خواردن ددانهكانت بشو.
- ماوهى ددان شتن (۲-۳) خولهك بخايهنيټ
- پيوسته ددانهكان لهسهرخو بشوين.
- نابيت فلجهى خوار بهكار بهيني، چونكه زيانى زياتر دهبيت له سوودهكانى.
- بهكارهينانى پهتى ددان بو پاكردنهوهى نيوهندى ددانهكان، چونكه نيوهندى ددانهكان به فلجه پاك نابنهوه.

من دواړوژم بويه گرنگى به تهنډروستى ددهم

خواردنى
تەندروست

خواردنى
ناتەندروست

تۆڭ خاوهن بېرىپارى

هېماكانى ھاتوچۇ

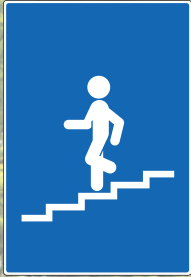
پەرىنەۋەى پىادە

پىادە رەۋىك
لە پېئىشەۋەىە

مندال لە پېئىشەۋەىە

تونىلى پەرىنەۋەى
پىادە

پىادە رۆيىشتن
قەدەغەىە

پىادە رۆيىشتن
قەدەغەىە

پردى پەرىنەۋەى
پىادە

كارکردنى سەرشەقام
لە پېئىشەۋەىە

ترافىك لايت
لە پېئىشەۋەىە

من بەلېن دەدەم
رېساكانى ھاتوچۇ بپارىزم

دەفتاری
نەنشیپاو

هۆنشیاری هاتوچۆ .. دۆنیایی ژیانە

سووده‌گانی خویندنه‌وه

به‌هیزکردنی توانای زمانه‌وانی

۱

به‌هیزکردنی توانای نووسین

۲

زیادکردنی باوه‌ریه‌خۆبوون

۳

بە خويىندىنەۋە شتى نويى دەدۆزمەۋە

زىاتىر بخويىنەۋە... زىاتىر دەبىنىت

قوتابى خۆشەۋىست:
خويىندىنەۋە دەرگاىەكە بۇ ((پاىردوۋ و ئىستا و دوارۆژ)) بە بەردەۋامى كاتىكى
تايبەت ديارى بكە بۇ خويىندىنەۋە.

پەره پېدانی بەردەوام

ئامانجەگانى

ئامانجى يەكەم نەھىشتى ھەزارى

يەكەم ئامانجى ئامانجەكانى پەرەپىدائى بەردەوام بىنەپرکردن و كۆتايى ھىنانه بە ھەزارى بە ھەموو جۆر و شىوھكانى تا سالى

.٢٠٣٠

ئەم پرۆگرامە بە سپۆنسەرى
رېڭخراوى نەتەوہ يەگرتووہکان بۆ مندالان (يونيسيف) ئامادەکراوہ